

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATEREA DISCRIMINĂRII
Autoritate de stat autonomă

Operator de date cu caracter personal nr. 11375

HOTĂRÂREA nr. 357
din 11.05.2016

Dosar nr: 2A/2016

Petiția nr: 1260/03.03.2016

Autosesizare

Reclamați: Ministerul Muncii, Familiei Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială, Primarul general al Capitalei, Primarul municipiului Alba Iulia, Primarul municipiului Alexandria, Primarul municipiului Arad, Primarul municipiului Baia Mare, Primarul municipiului Brașov, Primarul municipiului Brăila, Primarul municipiului Buzău, Primarul municipiului Călărași, Primarul municipiului Cluj Napoca, Primarul municipiului Constanța, Primarul municipiului Craiova, Primarul municipiului Deva, Primarul municipiului Drobeta Turnu Severin, Primarul municipiului Focșani, Primarul municipiului Galați, Primarul municipiului Iași, Primarul municipiului Oradea, Primarul municipiului Piatra Neamț, Primarul municipiului Pitești, Primarul municipiului Ploiești, Primarul municipiului Râmnicu Vâlcea, Primarul municipiului Reșița, Primarul municipiului Satu Mare, Primarul municipiului Slatina, Primarul municipiului Slobozia, Primarul municipiului Suceava, Primarul municipiului Timișoara, Primarul municipiului Tîrgu Jiu, Primarul municipiului Tîrgu Mureș, Primarul municipiului Tulcea, Primarul municipiului Vaslui.

Obiect: neasigurarea condițiilor de transport local, prin mijloacele de transport în comun, a persoanelor cu dizabilități locomotorii, încălcarea dreptului la demnitate prin modul în care persoanele cu dizabilități locomotorii sunt obligate să utilizeze transportul în comun în municipii, reședințe de județ, neluarea unor măsuri concrete pentru facilitarea accesului persoanelor cu dizabilități locomotorii la transportul local.

I. Numele, domiciliul și sediul părților

I. 1. Instituția care a declanșat acțiunea din oficiu

1.1.1. Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, sector 1, București;

I. 2. Numele, domiciliul procedural și sediul reclamațiilor

1.2.1. Ministerul Muncii, Familiei Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, Str. Dem. I. Dobrescu nr. 2-4, sectorul 1 București;

- 1.2.2. Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială, Șos. Panduri nr. 22, sector 5, București;
- 1.2.3. Primarul general al municipiului București, Splaiul Independenței nr. 291-293, sector 6, București;
- 1.2.4. Primarul municipiului Alba Iulia, Calea Moșilor nr. 5a, Alba Iulia, județul Alba;
- 1.2.5. Primarul municipiului Alexandria, Str. Dunării nr. 139, Alexandria, județul Teleorman;
- 1.2.6. Primarul municipiului Arad, Bd. Revoluției nr. 75, Arad, județul Arad;
- 1.2.7. Primarul municipiului Baia Mare, Str. Gheorghe Șincai nr. 37, Baia Mare, județul Maramureș;
- 1.2.8. Primarul municipiului Brașov, Bd. Eroilor nr. 8, Brașov, județul Brașov;
- 1.2.9. Primarul municipiului Brăila, Piața Independenței nr. 1, Brăila, județul Brăila;
- 1.2.10. Primarul municipiului Buzău, Str. Unirii nr. 163, Buzău, județul Buzău;
- 1.2.11. Primarul municipiului Călărași, Str. București nr. 140A, Călărași, județul Călărași;
- 1.2.12. Primarul municipiului Cluj Napoca, Str. Moșilor nr. 3, Cluj Napoca, județul Cluj;
- 1.2.13. Primarul municipiului Constanța, Bd. Tomis nr. 51, Constanța, județul Constanța;
- 1.2.14. Primarul municipiului Craiova, Str. Alexandru Ioan Cuza nr. 7, Craiova, județul Dolj;
- 1.2.15. Primarul municipiului Deva, Piața Unirii nr. 4, Deva, județul Hunedoara;
- 1.2.16. Primarul municipiului Drobeta Turnu Severin, Str. Mareșal Averescu nr. 2, Drobeta Turnu Severin, județul Mehedinți;
- 1.2.17. Primarul municipiului Focșani, Bd. Dimitrie Cantemir nr. 1 bis, Focșani, județul Vrancea;
- 1.2.18. Primarul municipiului Galați, Str. Domneasca nr. 38, Galați, județul Galați;
- 1.2.19. Primarul municipiului Iași, Bd. Ștefan cel Mare și Sfânt nr. 11, Iași, județul Iași;
- 1.2.20. Primarul municipiului Oradea, Piața Unirii nr. 1, Oradea, județul Bihor;
- 1.2.21. Primarul municipiului Piatra Neamț, Str. Ștefan cel Mare nr. 6-8, Piatra Neamț, județul Neamț;
- 1.2.22. Primarul municipiului Pitești, Str. Victoriei nr. 21, Pitești, județul Argeș;
- 1.2.23. Primarul municipiului Ploiești, Bd. Republicii nr. 2, Ploiești, județul Prahova;
- 1.2.24. Primarul municipiului Râmnicu Vâlcea, Str. General Praporgescu nr. 14, Râmnicu Vâlcea, județul Vâlcea;
- 1.2.25. Primarul municipiului Reșița, Bd. 1 Decembrie 1918 nr. 1A, Reșița, județul Caraș Severin;
- 1.2.26. Primarul municipiului Satu Mare, Piața 25 Octombrie, nr. 1, corp M, Satu Mare, județul Satu Mare;
- 1.2.27. Primarul municipiului Slatina, Str. Mihail Kogălniceanu, nr. 1, Slatina, județul Olt;
- 1.2.28. Primarul municipiului Slobozia, Str. Episcopiei, nr. 1, Slobozia, județul Ialomița;
- 1.2.29. Primarul municipiului Suceava, Bd. 1 Mai, nr. 5A, Suceava, județul Suceava;
- 1.2.30. Primarul municipiului Timișoara, Bd. C. D. Loga, nr. 1, Timișoara, județul Timiș;
- 1.2.31. Primarul municipiului Tîrgu Jiu, Bd. Constantin Brâncuși, nr. 19, Tîrgu Jiu, județul Gorj;
- 1.2.32. Primarul municipiului Tîrgu Mureș, Piața Victoriei nr. 3, Tîrgu Mureș, județul Mureș;
- 1.2.33. Primarul municipiului Tulcea, Str. Păcii, nr. 20, Tulcea, județul Tulcea;

1.2.34. Primarul municipiului Vaslui, Str. Spiru Haret, nr. 2, Vaslui, județul Vaslui;

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Prin **Hotărârea nr. 251/30.04.2014** Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării a constatat caracterul discriminatoriu al neasigurării condițiilor de transport pentru persoanele cu dizabilități locomotorii în mijloacele de transport în comun, acordând un termen de 6 luni pentru remedierea problemelor. Ulterior prin **Hotărârea nr. 271 din 10.06.2015** s-a constatat că reclamații nu au remediat situația, astfel persoanele cu dizabilități locomotorii au fost discriminate și în perioada ulterioară primei decizii. Obiectul petiției este monitorizarea situației de după data de 01.03.2016 (la expirarea termenului acordat prin **Hotărârea nr. 271 din 10.06.2015**).

III. Citarea părților

3.1. În temeiul art. 20, alin. 4 din **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată (în continuare **O.G. nr. 137/2000**), s-a îndeplinit procedura de citare.

3.2. Reclamații au fost citați (filele 3-36 din dosar) pentru data de 05.04.2016 la sediul Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării (în continuare CNCD).

3.3. La audierea din 05.04.2016 s-au prezentat reprezentanții autorității publice locale din Alexandria, Brăila și Focșani și ai Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială.

IV. Susținerile părților

4.1. Susținerile instituției care a declanșat acțiunea din oficiu

4.1.1. Autosesizarea înregistrată la CNCD cu **nr. 1260/03.03.2016** (filele 1-2 din dosar), arată că prin **Hotărârea nr. 271 din 10.06.2015** Colegiul director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării a decis următoarele:

- Neasigurarea condițiilor de transport pentru persoanele cu dizabilități locomotorii reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 și 4, coroborate cu art. 10 lit. g) și h) și art. 15 al **O.G. nr. 137/2000**, și conform **Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități**, art. 9, 19 și 20, ratificată de România prin **Legea nr. 221/2010**;

- În virtutea prevederilor art. 19 lit. d) din **O.G. nr. 137/2000**, se va monitoriza dacă până la data de 01.03.2016 problemele au fost sau nu remediate.

Totodată prin hotărâre au fost aplicate avertismente.

Problema nefiind rezolvată a fost nevoie de o nouă autosesizare.

4.2. Susținerile reclamațiilor

4.2.1. În urma citării, reclamații — fiind întrebați privind numărul total al mijloacelor de transport în comun și numărul mijloacelor de transport în comun adaptate — au acordat următoarele răspunsuri (filele 37-146, 227-369):

Municipiu	Situația din martie 2016
București	Nu s-au comunicat informații.
Alba Iulia	Din 88 de autobuze 38 adaptate.
Alexandria	Din 11 de mijloace de transport 8 adaptate, din cele 3 neadaptate unul nu este funcțional, două se folosesc pentru transport ocazional.
Arad	Nu s-au comunicat informații privind totalul mijloacelor de transport, 60 autobuze adaptate, 6 tramvaie adaptate.
Baia Mare	Nu s-au comunicat informații.
Brașov	Din 201 autobuze 155 adaptate, din 26 troleibuze niciunul adaptat. Pe toate traseele circulă autobuze adaptate, cu program fix, la cerere circulă două microbuze adaptate.
Brăila	Din 57 autobuze 47 adaptate, din 30 tramvaie niciunul adaptat, din 125 microbuze circa 50% adaptate.
Buzău	30 de autobuze adaptate și 56 de microbuze adaptate. Nu s-a comunicat numărul total de microbuze.
Călărași	Nu s-au comunicat informații.
Cluj Napoca	Nu s-au comunicat informații.
Constanța	Din 185 de autobuze toate adaptate.
Craiova	Din 180 autobuze 102 adaptate.
Deva	Nu s-au comunicat informații.
Drobeta Turnu Severin	Nu s-au comunicat informații.
Focșani	Din 31 de mijloace de transport 24 adaptate. Urmează să schimbe cele 7 mijloace de transport neadaptate.
Galați	Din 102 autobuze toate adaptate, niciun tramvai adaptat dar s-au dublat liniile de tramvai cu cele de autobuz, urmează ca din mai 2016 toate tramvaiele să fie adaptate.
Iași	Din 176 autobuze 118 adaptate, din 150 tramvaie niciunul adaptat, din 35 microbuze 10 adaptate.
Oradea	Din 80 autobuze 34 adaptate, din 64 tramvaie 10 adaptate.
Piatra Neamț	Nu s-au comunicat informații.
Pitești	Din 86 de autobuze toate adaptate.
Ploiești	Nu s-au comunicat informații.
Râmnicu Vâlcea	Nu s-au comunicat informații.
Reșița	Nu s-au comunicat informații.
Satu Mare	Din 47 de autobuze 24 adaptate.
Slatina	Nu s-au comunicat informații. Există hotărâre de Consiliul local care obligă operatorul să adapteze toate mijloacele de transport în comun.
Slobozia	Din 6 mijloace de transport toate adaptate.
Suceava	Au fost achiziționate mijloace de transport adaptate. Există 20 de microbuze neadaptate.
Timișoara	Nu s-au comunicat informații.
Tîrgu Jiu	Au fost achiziționate 5 autobuze adaptate.
Tîrgu Mureș	Nu s-au comunicat informații.
Tulcea	Din 25 de autobuze 3 adaptate, 20 cu scări fixe apropiate solului (care permite accesul cu ajutor). În curs de achiziție

Municipiu	Situația din martie 2016
	încă 4 autobuze adaptate.
Vaslui	Din 13 autobuze 11 adaptate, din 4 microbuze niciunul adaptat, din 3 troleibuze toate adaptate.

4.2.2. Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială, prin adresa înregistrată la CNCD cu **nr. 2054/05.04.2016** (filele 146-226) arată că s-a verificat situația din diferite localități, fără însă a fi luate măsuri de sancționare a reprezentanților autorităților locale.

V. Motivele de fapt și de drept

5.1. Colegiul director constată că în unele localități mai circulă mijloace de transport local neadaptate pentru transportul persoanelor cu dizabilități. Următorul tabel prezintă comparativ situația de fapt.

Municipiu / Observații	Constatare prin Hotărârea nr. 251 din 30.04.2014	Constatare prin Hotărârea nr. 271 din 10.06.2015	Situația din martie 2016
București	Nu s-au comunicat informații.	Din 1739 de autobuze 999 adaptate, din 273 troleibuze 100 adaptate, din 467 tramvaie 64 adaptate.	Nu s-au comunicat informații.
Alba Iulia Situația nu s-a schimbat.	Din 77 de autobuze 37 adaptate.	Nu s-au comunicat informații.	Din 88 de autobuze 38 adaptate.
Alexandria Problema a fost soluționată.	Din 11 de mijloace de transport 2 adaptate.	Din 11 de mijloace de transport 2 adaptate.	Din 11 de mijloace de transport 8 adaptate, din cele 3 neadaptate unul nu este funcțional, două se folosesc pentru transport ocazional.
Arad Ameliorare ușoară.	Nu s-au comunicat informații privind totalul mijloacelor de transport, 56 autobuze adaptate.	Nu s-au comunicat informații privind totalul mijloacelor de transport, 56 autobuze adaptate.	Nu s-au comunicat informații privind totalul mijloacelor de transport, 60 autobuze adaptate, 6 tramvaie adaptate.
Baia Mare	Din 49 de autobuze 20 adaptate, din 11 troleibuze niciunul adaptat, din 4 microbuze niciunul adaptat.	Din 54 de autobuze 20 adaptate, din 19 troleibuze 8 adaptate.	Nu s-au comunicat informații.
Brașov Nu s-a îmbunătățit situația, dar s-au căutat soluții	Din 211 de autobuze 155 adaptate, din 30 troleibuze niciunul	Din 210 de autobuze 155 adaptate, din 39 troleibuze niciunul	Din 201 autobuze 155 adaptate, din 26 troleibuze niciunul adaptat. Pe

Municipiu / Observații	Constatare prin Hotărârea nr. 251 din 30.04.2014	Constatare prin Hotărârea nr. 271 din 10.06.2015	Situația din martie 2016
alternative.	adaptat.	adaptat.	toate traseele circulă autobuze adaptate, cu program fix, la cerere circulă două microbuze adaptate.
Brăila Situația nu s-a schimbat.	Din 48 autobuze toate adaptate, din 30 tramvaie niciunul adaptat, din 125 microbuze circa 50% adaptate.	Nu s-au comunicat informații.	Din 57 autobuze 47 adaptate, din 30 tramvaie niciunul adaptat, din 125 microbuze circa 50% adaptate.
Buzău Îmbunătățire semnificativă.	30 de autobuze adaptate, număr necunoscut de microbuze neadaptate	30 de autobuze adaptate, 100 de microbuze neadaptate	30 de autobuze adaptate și 56 de microbuze adaptate. Nu s-a comunicat numărul total de microbuze.
Călărași	Nu s-au comunicat informații complete, arătând doar că există 1 autobuz adaptat.	Din 14 autobuze și 3 microbuze 5 mijloace de transport adaptate.	Nu s-au comunicat informații.
Cluj Napoca	Din 194 de autobuze 85 adaptate, din 92 troleibuze 62 adaptate, din 37 tramvaie 4 adaptate.	Din 207 de autobuze 95 adaptate, din 91 troleibuze 62 adaptate, din 37 tramvaie 4 adaptate, din 10 microbuze 2 adaptate.	Nu s-au comunicat informații.
Constanța Problema a fost soluționată.	70,30% din mijloacele de transport sunt adaptate.	Nu s-au comunicat informații.	Din 185 de autobuze toate adaptate.
Craiova Situația nu s-a schimbat.	Din 159 autobuze 78 adaptate, din 29 tramvaie niciunul adaptat.	Din 165 autobuze 95 adaptate, din 29 tramvaie niciunul adaptat, din 8 microbuze niciunul adaptat.	Din 180 autobuze 102 adaptate.
Deva	9,80% din mijloacele de transport sunt adaptate.	Din 53 de mijloace de transport 14 adaptate.	Nu s-au comunicat informații.
Drobeta Turnu Severin	Din 30 de mijloace de transport 4 adaptate.	Din 30 de mijloace de transport 8 adaptate.	Nu s-au comunicat informații.
Focșani Îmbunătățire semnificativă.	Din 23 autobuze 10 adaptate, din 6 microbuze niciunul adaptat.	Din 23 autobuze 10 adaptate, din 6 microbuze niciunul adaptat.	Din 31 de mijloace de transport 24 adaptate. Urmează să schimbe cele 7

Municipiu / Observații	Constatare prin Hotărârea nr. 251 din 30.04.2014	Constatare prin Hotărârea nr. 271 din 10.06.2015	Situația din martie 2016
			mijloace de transport neadaptate.
Galați Îmbunătățire semnificativă.	Din 109 autobuze 75 adaptate, din 66 tramvaie niciunul adaptat, din 13 troleibuze 10 adaptate, din 204 microbuze niciunul adaptat.	Din 109 autobuze 72 adaptate, din 66 tramvaie niciunul adaptat, din 13 troleibuze 10 adaptate, din 170 microbuze niciunul adaptat.	Din 102 autobuze toate adaptate, niciun tramvai adaptat dar s-au dublat liniile de tramvai cu cele de autobuz, urmează ca din mai 2016 toate tramvaiele să fie adaptate.
Iași Situația nu s-a schimbat.	Din 146 autobuze 118 adaptate, din 150 tramvaie niciunul adaptat, din 25 microbuze 10 adaptate.	Din 176 autobuze 118 adaptate, din 150 tramvaie niciunul adaptat, din 35 microbuze 10 adaptate.	Din 176 autobuze 118 adaptate, din 150 tramvaie niciunul adaptat, din 35 microbuze 10 adaptate.
Oradea Ameliorare ușoară.	Din 64 autobuze 22 adaptate, din 65 tramvaie 10 adaptate.	Din 64 autobuze 22 adaptate, din 65 tramvaie 10 adaptate.	Din 80 autobuze 34 adaptate, din 64 tramvaie 10 adaptate.
Piatra Neamț	Din 14 de autobuze 4 adaptate, din 24 troleibuze niciunul adaptat, din 50 microbuze 2 adaptate.	Din 14 de autobuze 4 adaptate, din 19 troleibuze niciunul adaptat, din 49 microbuze 2 adaptate.	Nu s-au comunicat informații.
Pitești Problema a fost soluționată.	Din 111 de autobuze 96 adaptate.	Din 111 de autobuze 96 adaptate.	Din 86 de autobuze toate adaptate.
Ploiești	Nu s-au comunicat informații.	Din 183 de autobuze 11 adaptate, din 42 troleibuze 24 adaptate, din 33 tramvaie 10 adaptate.	Nu s-au comunicat informații.
Râmnicu Vilcea	Din 42 de autobuze 37 adaptate, din 9 microbuze niciunul adaptat.	Din 38 de autobuze 29 adaptate, din 9 microbuze niciunul adaptat.	Nu s-au comunicat informații.
Reșița	Din 31 mijloace de transport, 20 adaptate.	Din 31 mijloace de transport, 20 adaptate.	Nu s-au comunicat informații.
Satu Mare Ameliorare ușoară.	Din 41 de autobuze 15 adaptate.	Din 43 de autobuze 17 adaptate.	Din 47 de autobuze 24 adaptate.
Slatina Măsuri, dar fără schimbarea situației.	Din 14 de autobuze 6 adaptate.	Din 14 de autobuze 6 adaptate, singurul microbuz neadaptat.	Nu s-au comunicat informații. Există hotărâre de Consiliul local care obligă operatorul să adapteze toate

Municipiu / Observații	Constatare prin Hotărârea nr. 251 din 30.04.2014	Constatare prin Hotărârea nr. 271 din 10.06.2015	Situația din martie 2016
			mijloacele de transport în comun.
Slobozia Problema a fost soluționată.	Din 8 mijloace de transport 6 adaptate.	Nu s-au comunicat informații.	Din 6 mijloace de transport toate adaptate.
Suceava Ameliorare ușoară.	Din 33 autobuze toate adaptate, din 5 microbuze 2 adaptate.	Nu s-au comunicat informații.	Au fost achiziționate mijloace de transport adaptate. Există 20 de microbuze neadaptate.
Timișoara	Din 85 de autobuze toate adaptate, din 50 troleibuze toate adaptate, din 60 tramvaie niciunul adaptat.	Din 85 de autobuze toate adaptate, din 50 troleibuze toate adaptate, din 60 tramvaie niciunul adaptat.	Nu s-au comunicat informații.
Tîrgu Jiu Ameliorare ușoară.	Nu s-au comunicat informații.	Din 20 autobuze 5 adaptate, din 17 troleibuze niciunul adaptat.	Au fost achiziționate 5 autobuze adaptate.
Tîrgu Mureș	Din 90 de autobuze 56 adaptate.	Din 68 de autobuze 56 adaptate, din 23 microbuze niciunul adaptat.	Nu s-au comunicat informații.
Tulcea Procent extrem de mic de mijloace adaptate.	Nu s-au comunicat informații.	Nu s-au comunicat informații.	Din 25 de autobuze 3 adaptate, 20 cu scări fixe apropiate solului (care permite accesul cu ajutor). În curs de achiziție încă 4 autobuze adaptate.
Vaslui Ameliorare ușoară.	Din 14 autobuze 9 adaptate, din 4 microbuze niciunul adaptat.	Din 14 autobuze 9 adaptate, din 4 microbuze niciunul adaptat.	Din 13 autobuze 11 adaptate, din 4 microbuze niciunul adaptat, din 3 troleibuze toate adaptate.

Lista acestor localități în care nu au fost adaptate toate mijloacele de transport este următoarea: București, Alba Iulia, Arad, Baia Mare, Buzău, Brașov, Brăila, Buzău, Călărași, Cluj Napoca, Craiova, Deva, Drobeta Turnu Severin, Focșani, Galați, Iași, Oradea, Piatra Neamț, Ploiești, Rîmnicu Vîlcea, Reșița, Satu Mare, Slatina, Suceava, Timișoara, Tîrgu Jiu, Tîrgu Mureș, Tulcea, Vaslui. Au fost incluse pe listă și acele localități din care autoritățile publice locale au refuzat comunicarea datelor relevante, având în vedere faptul că în conformitate cu jurisprudența în domeniu a CEDO persoanele care dețin probele au ogligația de depune probe din care să rezulte inexistența unei fapte de discriminare (a se vedea în acest sens spre exemplu cauza **Nachova și alții împotriva Bulgariei**, 6 iulie 2005, § 157).

La fel se constată că nicio autoritatea de control, Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială, și nici ministerul de resort, Ministerul Muncii, Familiei Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice), nu au luat măsuri concrete împotriva autorităților publice locale care nu au respectat prevederilor legale în domeniu.

5.2. **Ordonanța de Guvern nr. 137/2000 privind combaterea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată (în continuare **O.G. nr. 137/2000**) la art. 2 alin. 1 prevede: *„Potrivit prezentei ordonanțe, prin discriminare se înțelege orice deosebire, excludere, restricție sau preferință, pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social și cultural sau în orice alte domenii ale vieții publice.”*

5.3. Astfel se poate considera discriminare

- o diferențiere
- bazată pe un criteriu
- care atinge un drept.

5.4 În conformitate cu jurisprudența CEDO în domeniu, diferența de tratament devine discriminare atunci când se induc distincții între situații analoage și comparabile fără ca acestea să se bazeze pe o justificare rezonabilă și obiectivă. Instanța europeană a decis în mod constant că pentru ca o asemenea încălcare să se producă *„trebuie stabilit că persoane plasate în situații analoage sau comparabile, în materie, beneficiază de un tratament preferențial și că această distincție nu-și găsește nici o justificare obiectivă sau rezonabilă”*. CEDO a apreciat prin jurisprudența sa, că statele contractante dispun de o anumită marjă de apreciere pentru a determina dacă și în ce măsură diferențele între situații analoage sau comparabile sunt de natură să justifice distincțiile de tratament juridic aplicate (ex.: **Fredin împotriva Suediei**, 18 februarie 1991; **Hoffman împotriva Austriei**, 23 iunie 1993, **Spadea și Scalabrino împotriva Italiei**, 28 septembrie 1995, **Stubbings și alții împotriva Regatului Unit**, 22 octombrie 1996).

5.5. În hotărârea dată în cazul **Thlimmenos împotriva Greciei** din 6 aprilie 2000, CEDO a concluzionat că *„dreptul de a nu fi discriminat, garantat de Convenție, este încălcat nu numai atunci când statele tratează în mod diferit persoane aflate în situații analoage, fără a oferi justificări obiective și rezonabile, dar și atunci când statele omit să trateze diferit, tot fără justificări obiective și rezonabile, persoane aflate în situații diferite, necomparabile”*.

5.6. În concluzie, există o diferențiere dacă persoanele aflate în situații similare sunt tratate în mod diferențiat, sau dacă persoane aflate în situații diferite sunt tratate în mod identic.

5.7. Colegiul director constată că neadaptarea autobuzelor care asigură transportul local pentru transportul persoanelor cu dizabilități locomotorii reprezintă o diferențiere, situația diferită a acestei categorii de persoane privind accesul în mijloacele de transport în comun nu a fost tratat în mod diferit, prin asigurarea efectivă a accesului.

5.8. Fapta de discriminare este determinată de existența unui criteriu. Se poate invoca orice criteriu (**O.G. nr. 137/2000**, art. 2 alin. 1: [...] *„pe bază de rasă, naționalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenență la o categorie defavorizată, precum și orice alt criteriu”* [...]; **Protocolul adițional nr. 12 la Convenția europeană a drepturilor omului** (în continuare **Protocolul nr. 12**), art. 1 alin. 1: [...] *„fără nici o discriminare bazată,*

în special, pe sex, pe rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență la o minoritate națională, avere, naștere sau oricare altă situație”), iar între acest criteriu și faptele imputate reclamatului trebuie să existe un raport de cauzalitate.

5.9. Colegiul director constată că dizabilitatea este criteriul diferențierii.

5.10. O faptă poate fi considerată discriminatorie dacă atinge un drept, oricare dintre cele garantate de tratate internaționale ratificate de România sau cele prevăzute de legislația națională (**O.G. nr. 137/2000**, art. 1 alin. 2: „Principiul egalității între cetățeni, al excluderii privilegiilor și discriminării sunt garantate în special în exercitarea următoarelor drepturi: [...]”, art. 2 alin. 1: [...] „restrângerea, înlăturarea recunoașterii, folosinței sau exercitării, în condiții de egalitate, a drepturilor omului și a libertăților fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege [...]”, **Protocolul nr. 12**, art. 1 alin. 1: „Exercitarea oricărui drept prevăzut de lege [...]”).

5.11. În analiza dreptului Colegiul director se raportează atât la prevederile tratatelor internaționale în domeniu cât și la prevederile legislației interne.

Convenția privind drepturile persoanelor cu dizabilități, ratificată de România prin **Legea nr. 221/2010**, stabilește următoarele:

Art. 9 (accesibilitate):

„1. Pentru a da persoanelor cu dizabilități posibilitatea să trăiască independent și să participe pe deplin la toate aspectele vieții, Statele Părți vor lua măsurile adecvate pentru a asigura acestor persoane accesul, în condiții de egalitate cu ceilalți, la mediul fizic, la transport, informație și mijloace de comunicare, inclusiv la tehnologiile și sistemele informatice și de comunicații și la alte facilități și servicii deschise sau furnizate publicului, atât în zonele urbane, cât și rurale. [...]”

Art. 19 (Viață independentă și integrare în comunitate)

„Statele Părți la această Convenție recunosc dreptul egal al tuturor persoanelor cu dizabilități de a trăi în comunitate, cu șanse egale cu ale celorlalți, și vor lua măsuri eficiente și adecvate pentru a se asigura că persoanele cu dizabilități se bucură pe deplin de acest drept și de deplina integrare în comunitate și participare la viața acesteia. [...]”

Art. 20 (Mobilitatea personală):

„Statele Părți vor lua măsuri eficiente pentru a asigura o mobilitate personală, în cel mai înalt grad posibil de independență a persoanelor cu dizabilități. [...]”

Legea nr. 448/2006 are următoarele prevederi relevante:

Art. 6: „Persoanele cu handicap beneficiază de drepturi la: [...] e) locuință, amenajarea mediului de viață personal ambiant, transport, acces la mediul fizic, informațional și comunicațional.”

Art. 9, alin. 1: „Pentru protecția sănătății fizice și mentale a persoanelor cu handicap, autoritățile publice au obligația să ia următoarele măsuri specifice: [...] b) să creeze condiții de disponibilitate, respectiv de transport, infrastructură, rețele de comunicare, a serviciilor medicale și sociomedicale.”

Art. 22: „Autoritățile administrației publice locale au obligația să ia următoarele măsuri specifice în vederea asigurării transportului în comun al persoanelor cu handicap:

- a) să achiziționeze mijloace de transport în comun adaptate;
- b) să adapteze mijloacele de transport în comun aflate în circulație în limitele tehnice posibile, conform reglementărilor în vigoare;
- c) să realizeze, în colaborare ori în parteneriat cu persoanele juridice, publice sau private, programe de transport al persoanelor cu handicap.”

5.12. În concluzie, sunt incidente prevederile art. 2 alin. 1 a **O.G. nr. 137/2000**, republicată. Neasigurarea pe toate mijloacele de transport comun local al transportului persoanelor cu dizabilități locomotorii reprezintă discriminare directă, întrucât se crează o deosebire pe criteriul dizabilității, care are ca efect restrângerea exercitării, în condiții de egalitate, a dreptului de a beneficia de serviciile oferite în domeniul transportului comun.

5.13. Motivațiile de genul „nu au existat reclamații” sau „mijloacele de transport neadaptate sunt spre zone industriale” nu au relevanță. Pe de o parte legea nu prevede că mijloacele de transport trebuie adaptate la cerere, pe de altă parte persoanele cu dizabilități locomotorii beneficiază de dreptul la muncă și au dreptul să folosească inclusiv mijloacele de transport local care se deplasează spre zone industriale.

5.14. Art. 2 alin. 4 al **O.G. nr. 137/2000** stabilește: *„Orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate față de alte persoane, grupuri de persoane sau comunități atrage răspunderea contravențională conform prezentei ordonanțe, dacă nu intră sub incidența legii penale.”*

5.15. Colegiul director constată că reclamații au avut un comportament pasiv, care a produs efecte ce au defavorizat în mod nejustificat persoanele cu dizabilități locomotorii, astfel sunt incidente prevederile art. 2 alin. 4 al **O.G. nr. 137/2000**. Această faptă atrage răspunderea contravențională a reclamațiilor. Obligațiile primarilor sunt stabilite de art. 22 al **Legii nr. 448/2006**, care prevede în mod imperativ: *„Autoritățile administrației publice locale au obligația [...]”*. Obligațiile Agenției Naționale pentru Plăți și Inspecție Socială (Ministerul Muncii, Familiei Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice) sunt stabilite de art. 100 al **Legii nr. 448/2006**, care prevede obligația reclamatului de a constata și de a sancționa nerespectarea prevederilor legale. Colegiul director constată că nu s-a luat nici o măsură nici în urma trimiterii unor adrese, prin care s-a atras atenția Ministerului Muncii, Familiei Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice asupra problemelor existente.

5.16. Conform art. 10 al **O.G. nr. 137/2000**, *„Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intră sub incidența legii penale, discriminarea unei persoane fizice, a unui grup de persoane din cauza apartenenței acestora ori a persoanelor care administrează persoana juridică la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie, categorie socială sau la o categorie defavorizată, respectiv din cauza convingerilor, vârstei, sexului sau orientării sexuale a persoanelor în cauza prin: [...] g) refuzarea accesului unei persoane sau unui grup de persoane la serviciile oferite de companiile de transport în comun – prin avion, vapor, tren, metrou, autobuz, troleibuz, tramvai, taxi sau prin alte mijloace; h) refuzarea acordării pentru o persoană sau un grup de persoane a unor drepturi sau facilități.”*

5.17. Colegiul director constată că prin neasigurarea transportului persoanelor cu dizabilități locomotorii s-a refuzat accesul acestor categorii de persoane la serviciile oferite de companiile de transport în comun, fiind refuzate și acordarea drepturilor stabilite de legislație (a se vedea pct. 5.12.), astfel sunt incidente prevederile art. 10, lit. g și h ale **O.G. nr. 137/2000**.

5.18. Conform art. 15 al **O.G. nr. 137/2000**, republicată, *„Constituie contravenție, conform prezentei ordonanțe, dacă fapta nu intra sub incidența legii penale, orice comportament manifestat în public, având caracter de propagandă naționalist-șovină, de instigare la ură rasială sau națională, ori acel comportament care are ca scop sau vizează atingerea demnității ori crearea unei atmosfere de intimidare, ostile, degradante, umilitoare sau ofensatoare, îndreptat împotriva unei persoane, unui grup de persoane sau unei comunități și legat de apartenența acestora la o anumită rasă, naționalitate, etnie, religie,*

categorie socială sau la o categorie defavorizată ori de convingerile, sexul sau orientarea sexuală a acestuia.”

5.19. Se poate constata că persoanele cu dizabilități din mai multe localități sunt puși să aștepte până când vine un mijloc de transport local dotat cu facilitățile necesare, totodată nu pot utiliza linii întregi pe care circulă doar mijloace neadaptate, ceea ce crează o atmosferă umilitoare privind persoanele cu dizabilități locomotorii. În consecință sunt incidente și prevederile art. 15 ale **O.G. nr. 137/2000**.

5.20. Colegiul director consideră că faptele de discriminare au fost produse și de către primarii care au refuzat să acorde răspunsuri concrete, având în vedere prevederile art. 26 alin. 6, care stabilește: *„Persoana interesată va prezenta fapte pe baza cărora poate fi prezumată existența unei discriminări directe sau indirecte, iar persoanei împotriva căreia s-a formulat sesizarea îi revine sarcina de a dovedi că nu a avut loc o încălcare a principiului egalității de tratament.”*

5.21. Conform art. 26 alin. 1 (având în vedere modificările ulterioare, aplicabile faptei continue), *„contravențiile prevăzute la art. 2 alin. (4), (5) și (7), art. 5-8, art. 10, art. 11 alin. (1), (3) și (6), art. 12, art. 13 alin. (1), art. 14 și 15 se sancționează cu amendă de la 1.000 lei la 30.000 lei, dacă discriminarea vizează o persoană fizică, respectiv cu amendă de la 2.000 lei la 100.000 lei, dacă discriminarea vizează un grup de persoane sau o comunitate”.*

5.22. Colegiul director aplică amenda contravențională de 30.000 lei pentru Ministerului Muncii, Familiei Protecției Sociale și Persoanelor Vârștnice, având în vedere următoarele:

- discriminarea a vizat un grup de persoane;
- reclamatul este ministerul responsabil în mod direct de respectarea drepturilor persoanelor cu dizabilitate;
- discriminarea durează de o perioadă extrem de lungă;
- chiar după două autosesizări și constatarea discriminării nu au fost luate măsuri din partea ministerului.

5.23. Colegiul director aplică în mod similar amenda contravențională de 30.000 lei pentru Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială, având în vedere următoarele:

- discriminarea a vizat un grup de persoane;
- reclamatul este responsabil în mod direct de sancționarea autorităților publice locale care nu respectă prevederile **Legii 448/2006**;
- discriminarea durează de o perioadă extrem de lungă;
- chiar după două autosesizări și constatarea discriminării nu au fost luate măsuri din partea ministerului;
- sancțiunile anterioare aplicate nu s-au dovedit a fi descurajante, astfel este nevoie de aplicarea unei sancțiuni mai consistente.

5.24. Colegiul director aplică amenda contravențională de 10.000 lei pentru de primarii care au refuzat acordarea unui răspuns și pentru primarii din localitățile unde situația anterioară nu s-a schimbat, existând un număr considerabil de mijloace de transport neadaptate: București (primarul general al Capitalei), Alba Iulia, Baia Mare, Brăila, Călărași, Cluj-Napoca, Craiova, Deva, Drobeta Turnu Severin, Iași, Piatra Neamț, Ploiești, Râmnicu Vâlcea, Reșița, Timișoara, Tîrgu Mureș, Tulcea, având în vedere următoarele:

- discriminarea a vizat un grup de persoane;
- discriminarea durează de o perioadă extrem de lungă;
- chiar după două autosesizări și constatarea discriminării nu au fost luate măsuri;
- sancțiunile anterioare aplicate nu s-au dovedit a fi descurajante, astfel este nevoie de aplicarea unei sancțiuni mai consistente;

- în conformitate cu prevederile **Legii nr. 215/2001**, art. 61 alin. 2, prima obligație a primarului este de a asigura respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, totodată primarii au depus jurământ privind respectarea legislației.

5.25. Se aplică amendă contravențională de 8000 lei pentru primarii din localitățile unde se poate observa o ameliorare șoară a problemei, însă există în continuare un număr considerabil de mijloace de transport neadaptate: Arad, Brașov, Oradea, Satu Mare, Slatina, Suceava, Tîrgu Jiu, Vaslui, având în vedere următoarele:

- discriminarea a vizat un grup de persoane;
- discriminarea durează de o perioadă extrem de lungă;
- chiar după două autosesizări și constatarea discriminării au fost luate doar măsuri cu un impact mai redus;

- sancțiunile anterioare aplicate nu s-au dovedit a fi descurajante, astfel este nevoie de aplicarea unei sancțiuni mai consistente;

- în conformitate cu prevederile **Legii nr. 215/2001**, art. 61 alin. 2, prima obligație a primarului este de a asigura respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor, totodată primarii au depus jurământ privind respectarea legislației.

5.26. Pentru primarii reclamați care au adoptat măsuri ce au dus la o îmbunătățire semnificativă a situației (Buzău, Focșani) Colegiul director aplică sancțiunea de avertisment, pentru a-i încuraja în procesul de soluționare a problemei.

5.27. Este relevant faptul că o curte de apel, într-un caz în care s-a constatat că două firme private de taxi nu au toate mașinile adaptate, a aplicat amendă contravențională în cuantum de 10.000 lei la prima constatare a faptei.

5.28. Conform alin. 2, art. 26 al **O.G. nr. 137/2000**, „*Consiliul sau, după caz, instanța de judecată poate obliga partea care a săvârșit fapta de discriminare să publice, în mass-media, un rezumat al hotărârii de constatare, respectiv al sentinței judecătorești*”.

5.30. În consecință Colegiul director obligă reclamații față de care s-a constatat discriminarea să comunice următorul rezumat al prezentei hotărâri în presa națională (ministerul și agenția) respectiv în mass-media locală (primarii), cât și pe propria pagină de internet.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare**, republicată, cu unanimitatea membrilor prezenți la ședință

COLEGIUL DIRECTOR HOTĂRĂȘTE:

1. Neasigurarea condițiilor de transport pentru persoanele cu dizabilități locomotorii reprezintă discriminare conform art. 2 alin. 1 și 4, coroborate cu art. 10 lit. g) și h) și art. 15 al **O.G. nr. 137/2000**, și conform **Convenției privind drepturile persoanelor cu dizabilități**, art. 9, 19 și 20, ratificată de România prin **Legea nr. 221/2010**;

2. Aplicarea amenzii contravenționale de 30.000 lei pentru Ministerul Muncii, Familiei Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, conform prevederilor art. 26 alin. 1 din **O.G. nr. 137/2000**;

3. Aplicarea amenzii contravenționale de 30.000 lei pentru Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială, conform prevederilor art. 26 alin. 1 din **O.G. nr. 137/2000**;

4. Aplicarea amenzii contravenționale de 10.000 lei pentru de primarii din București (primarul general al Capitalei), Alba Iulia, Baia Mare, Brăila, Călărași, Cluj-Napoca, Craiova, Deva, Drobeta Turnu Severin, Iași, Piatra Neamț, Ploiești, Râmnicu Vâlcea, Reșița, Timișoara, Tîrgu Mureș, Tulcea, conform prevederilor art. 26 alin. 1 din **O.G. nr. 137/2000**;

5. Aplicarea amenzii contravenționale de 8.000 lei pentru de primarii din Arad, Brașov, Oradea, Satu Mare, Slatina, Suceava, Tîrgu Jiu, Vaslui, conform prevederilor art. 26 alin. 1 din **O.G. nr. 137/2000**;

6. Aplicarea sancțiunii de avertisment contravențional pentru primarii din Buzău și Focșani, conform prevederilor **O.G. nr. 2/2001** art. 5 alin. 2 pct. a), art. 6 alin. 1 și art. 7;

7. Obligă Ministerul Muncii, Familiei Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice, Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială, primarii din București, Alba Iulia, Arad, Baia Mare, Buzău, Brașov, Brăila, Buzău, Călărași, Cluj Napoca, Craiova, Deva, Drobeta Turnu Severin, Focșani, Galați, Iași, Oradea, Piatra Neamț, Ploiești, Râmnicu Vâlcea, Reșița, Satu Mare, Slatina, Suceava, Timișoara, Tîrgu Jiu, Tîrgu Mureș, Tulcea, Vaslui să publice rezumatul hotărârii în presa națională (ministerul și agenția) respectiv în mass-media locală (primarii), cât și pe propria pagină de internet

8. În virtutea prevederilor art. 19 lit. d) din **O.G. nr. 137/2000**, se va monitoriza dacă în termen de 9 luni problemele au fost sau nu remediate.

5. O copie a prezentei hotărâri se va comunica reclamațiilor și Organizației Naționale a Persoanelor cu Handicap din România.

VI. Modalitatea de plată a amenzii: Amenda se va achita la direcțiile generale a finanțelor publice din județele ale căror reședință este localitatea (pentru primarii din reședințe de județ) respectiv la Administrația Finanțelor Publice Sector 1 București (pentru primarul general al capitalei, Agenția Națională pentru Plăți și Inspecție Socială și Ministerul Muncii, Familiei Protecției Sociale și Persoanelor Vârstnice), dovada plății și a publicării hotărârii se va trimite către CNCD în termen de 15 zile de la rămânerea definitivă a hotărârii. În caz contrar CNCD va lua măsurile legale necesare.

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată în termenul legal de 15 zile potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ** la instanța de contencios administrativ.

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

DINCĂ ILIE – Membru

GHEORGHIU LUMINIȚA – Membru

HALLER ISTVÁN – Membru

LAZĂR MARIA – Membru

MANOLE FLORIN PETRE – Membru

POPA CLAUDIA SORINA – Membru

Data redactării: 24.05.2016

Notă: Hotărârile emise de Colegiul Director al Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării potrivit prevederilor legii și care nu sunt atacate în termenul legal, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare și Legii 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

Red.: Haller István